

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 43. De iis quæ obseruanda sunt in matrimonii vsu,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

notabile scandalum aliorum. Im vero Platato ex officio iusta de causa procedenti parendum est in conscientia, iuxta illud ad Roman. 13. Qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit. Qui autem resistunt ipsi sibi damnationem acquirunt. Pro posteriori parte autem faciunt rationes quas idem Sanchez ibidem affert num. 30. Nobis sufficere potest quarta, quae talis est. Diuortij sententia absoluit innocentem à debito conjugalis societatis, dissoluitque contractum matrimonij quoad ius thori & cohabitationis, manente vinculo. Quare innocens postea fornicans, reus erit quidem adulterij in ordine ad Deum, ob peccuerans matrimonij vinculum: non peccabit tamen aduersus coniugem dimissum nec inferet illi iniuriam (quandoquidem iure per matrimonium quæsito, spoliatus est per Iudicis sententiam) perinde ac coniux fornicans altero coniuente reus est adulterij in ordine ad Deum ob vinculum matrimonij: non tamen in ordine ad coniugem coniuentem: cuius iniuria cessat. Ita ille bene totidem pene verbis.

336. NOTANDVM POSTREMO, conciliationem coniugis adulteri cum innocente esse posse, nō modo expressam: quae expresse condonatur adulterium: sed etiam tacitam, per quam factō aliquo animus condonantis aperitur. De qua re Sanchez in sequenti disput. 4. inter cetera habet conclusiones has ad praxim conducentes.

Prima est. Coniugem innocentem habendo carnalem copulam cum coniuge adultero, censerī condonate ei iniuriam adulterij, nec deinceps liberum esse ei, ob id ipsum ab illo diuertere. Hanc ipse Sanchez habet num. 6. pro eaque plurimos citat præmissa hac ratione: quod per talem copulam caro adulteri diuisa, restituitur ad primitivam vnionem: iterumque ipse efficiatur vna caro cum carne innocentis: ita ut matrimonium quoad thorum & habitationem dissolutum, ob carnis diuisionem, instaretur carne de nouo effecta vna per copulam conjugalem: si quidem adsint duæ conditiones. Prior est, de qua idem nu. 9. & tribus sequent. ut coniux innocens conscius sit adulterij alterius coniugis. Ratio est, quia nulla remissio datur vbi est ignorantia iniuria: nec enim actus agentium operantur ultra eorundem intentionem: nec intentio haberi potest vbi ignorantia adest.

Addit ille primo, innocentem sufficienter censerī conscientium, qui etsi non sit omnino certus, habet tamen probabiles adulterij rationes, ob quas iuste inducitur ad illud credendum: quo quidem est, ipsum habere moralem certitudinem, sufficientem ad mouendum in agendo vitium prudentem. Addit secundo, nihil referre, quod adulter adulterio adiunxerit Sodomiam aut bestialitatem: quorum innocens non sit conscius: quia cum, sicut adulterium, ob carnis diuisionem sint causa diuortij: id quod sufficit ad tollendum ipsammet diuisionem, sufficit etiam ad tollendum diuortium. Eadem diuisio autem ex quibuscumque causis nascatur, sufficienter tollitur per copulam conjugalem habitam animo efficiendi vnam carnem cum coniuge, qui suam diuisit. Addit tertio, ad validitatem propositionis condonationis non esse necessarium, ut adulter cognoscat suum adulterium notum esse innocenti, quia ad eam non requiritur eiusdem adulteri acceptatio: sed sufficit tolli impedimentū voluntatis, qua innocens iure suo vtens nolit adultero cohabitare: sicut ad videndum, manente potentia visiva integra (prout matrimonium manet integrum adulterio non obitante) sufficit appositum obstaculum tollere. Posterior conditio requisita ut copula censeatur condonatio, est ut sponte habitata sit: nam donatio proficisci debet de se à liberali voluntate, cum nemo agens compulsus necessitate, liberalis praesumatur. Vnde idem bene colligit, non esse talem censendam, si vxor viro adultero debitum reddat, graui metu ipsius percussa: nec item si reddat falso persuasa se ad id teneri.

332. Secunda conclusio est. Innocentem sponte propria retinentem secum adulterum, censerī condonare illi adulterium. Ratio est, quod id sit manifestum amicitiae signū. Intellige autem, sicut in praecedenti conclusione, dummodo innocens ipse certo sciat adulterium commissum esse, aut violentam de eo suspicionem habeat ex coniecturis ad

moralem certitudinem sufficientibus. Deinde, ut idem adulterium ita sit publicum, vt nulla tergiversatione celari possit, quia non possit alioqui propria auctoritate adulterum repellere: sique repelleret, his ei intentaretur: & deficiens in probatione, cogeret ad Iudicem repulsam patiens cuius incommodi timore, cum secum retinet, non est spontanea retentio, quae habeat rationem liberalis donationis. Denique si retineatur ad breue solum tempus, expectando opportunitatem perficendi diuortij.

Tertia conclusio est. Adulterium censerī condonatum, si innocens, scienter ac sponte, sit a nulla necessitate, ne quidem honestate intrinseca, compulsus, familiarem se exhibeat adultero, ludendo, ridendo, comedendo cum eo, osculando, amplexando. Ratio est: quia talia sunt signa amicitiae manifesta. Quae tamen, quia tantum faciunt condonationem praesumptam, si innocens cum eis animum habeat non condonandi adulterium: condonatio in foro interno erit nulla: etiamsi in externo, ideo iudicabitur valida, quod exterius gesta animum contrarium indicent: nec actus operentur ultra intentionem agentium, ex lege Non omnis ff. Si certum petatur. Vbi ergo in hac re sit contraria intentio, non erit condonatio. De qua re Sanchez plenius in ead. disp. 14. à num. 20.

TRACTATVS VI.

De iis que matrimonio annexa sunt consequenter.

NEXA matrimonio consequenter censentur, tum illius rectus vsus: de quo Apostolus in prioribus ad Thes. lon. cap. 4. monet voluntatem Dei esse vt possideat vnusquisque vas suum in sanctificatione & honore, & non in passione desiderij, sicut gentes quae ignorant Deum. Tum etiam proles ex illo suscepta. Atque de recto vsu docendum occurrit quænam ad eum requirantur.

CAPVT XLIII.

De iis que obseruanda sunt in matrimonij vsu, vt rectus sit: ac primum de modo.

SVMMARIVM.

- 333 Triplex modus, ex quo illicita esse possit conjugalis copula, & in particulari de eo quo intra vas non naturale exercetur.
 334 De secundo modo, quo conjugalis copula fit cum seminis effusione extra vas, conclusiones notanda.
 335 De tertio modo, quo illicita est conjugalis copula, ob varium naturalem situm coniugum.

VT rectus sit ac legitimus matrimonij vsus obseruanda sunt decem conditiones indicatae his verbis:

Sit modus, & finis sine damno, solus, coherere, sit locus & tempus, tactus, ne spernitur vatum.

De his D. Anton. 3. par. tit. 1. cap. 20. Syluester & reliqui Summularij in verbo Debitum, Caiet. in verbo Matrimonij peccata, Nauar. in Enchir. cap. 16. num. 23. & nonnullis sequentibus, Toletus in instruct. Sacerd. lib. 7. cap. 20. & 21. Gregor. à Valentia tomo 4. disput. 10. quæst. 6. puncto 2. & Sanchez alios abunde citans libro 9. disput. 8. & aliquot sequentibus.

331. QVOD AVTEM ad modum attinet, is constituitur triplex reddens illicitum matrimonij vsum. Primus est, quando contra naturam, id est, in vase non debito fit copula. Secundus, quando semen extra id ipsum vas voluntarie effunditur. Tertius, quando semen effunditur quidem in proprio vase, sed variatur situs modusque concumbendi naturalis, qui est vt scemina sit succuba & vir incubus.

De primo Sanchez disput. 17. cum quo, ac cum aliis quos ipse citat, tenenda sunt sequentes conclusiones. Prima est, Semper esse peccatū mortale coniuges vase naturali dimisso, abuti, aut abuti velle, non naturali. Ratio est:

quia

quia id omnino aduerfatur naturali fini copulae coniugalis, qui est proles generatio, estque; nefanda Sodomitica, quam aut aliam extra vas naturale feminis effusione vxoris fecerit exerceri nullo modo permittere debet, ne quidem ad mortem euadendam: non enim excusatur ex eo, quod vxor sit: quia ad solam copulam aptam generationi proles vxor est. Adde, quod talis copula, utpote habita contra naturam, deterior sit fornicatione; quae quoniam mala est intrinsece, nullo timore potest cohonestari.

Secunda conclusio est, Culpam esse mortalem si coniux in actu coniugali delectetur cogitatione tertiae personae carnaliter delectatae quasi illi copuletur. Ratio aperta est; quia talis delectatio est in orosa, de obiecto mortaliter malo.

Tertia est, Abusus in vxoris per copulam extra vas naturale esse peccatum grauius simili commisso cum soluta. Ratio est: quia talis abusus vxoris, ultra peccatum contra naturam, adulterium est duplici ex parte: hoc est, tum vxoris, tum etiam viri quod ad hunc neuter eorum corpus suum alteri caste seruat, contra bonum fidei coniugalis: nec enim coniugium ordinatum est ad aliam copulam, quam naturalem, generationi proles aptam. Similis vero abusus vxorati cum soluta, adulterium est tantummodo ex parte viri. Ita docet Sanchez disp. 18. duo addens. Alterum, non referre quod tale flagitium committatur de mutuo coniugum consensu. Id enim non excusat illud a mortali: ut nec vxoris consensus excusat adulterium mariti cum soluta: quia coniuges cedere nequeunt bono fidei, ad quod adstringuntur. Alterum, est in confessione eiusdem flagitij declaranda esse circumstantiam personae coniugis propriae. Nam si maritus dicat in genere se fecerit contra naturam cognouisse, cum id intelligi possit de femina soluta, grauitas peccati non satis aperiretur iuxta antedicta. Sin autem in genere dicat cum femina coniugata eiusmodi flagitium commisisse; id intelligi possit, tan de aliena quam de propria vxore: & per consequens intelligi, tale peccatum grauari malitia in iustitia commissa contra virtutem talis vxoris quod mendacium esset. Neg; sufficeret addidisse commissum de consensu mariti talis feminae: quia id esset egere talem consensum esse suum: quandoquidem intelligeretur de consensu alterius viri, siquid non conferretur sufficienter ad integritatem confessionis.

334. De secundo autem modo, sit quarta conclusio, Modum coeundi coniugum, ex quo sequitur voluntaria feminis effusio extra vas a natura destinatum ad generationem, peccatum esse mortale. Haec patet per illud, quod Genes. 38. dicitur De Onam filio Iudae, quem tale flagitium committentem occidit Dominus: eo quod, ut ibidem additur, rem detestandam faceret. Adde, quemcumque non modo in coniugio, sed etiam extra illud tali effusione se voluntarie contaminantem excludi a regno caelorum. Sunt enim illi molles; quos Apostolus inter eos qui id ipsum regnum non possidebunt, numerat in priori ad Corinth. cap. 6. vers. 9.

Quinta conclusio est, Procuracionem voluntariam effusionis feminis extra legitimum usum copulae coniugalis, sic esse illicitam, ut nulla circumstantia cohonestari valeat: ne quidem ad conseruandam vitam, medijs licitis, ut pharmacis eisdem procurandae adhibitis. Hanc ab omnibus admitti testis est Sanchez disput. 17. nu. 16. qui ad confirmationem supponit, quod Abulensis ad cap. 5. D. Matth. qu. 184. ad 1. notat in feminis emissionem sentiri delectationem adeo vehementem, ut homines illam tanquam summum bonum persequantur, illique, velut suae felicitati adhaereant. Inde enim intelligitur, quod cum talis effectus sit alienissimus a recta ratione, tanquam radix & fomes omnis turpitudinis ac peruersionis bonorum morum, iure ita esse obuiatum causae eiusdem effectus, ut feminis humani administratio extra concessum diuina ordinatione matrimonij usum legitimum, non sit relicta in arbitrio hominis, sed ei prohibita, ob periculum quod subesset euidentissimum, ne alioqui homo passione libidinis excaceratus; sibi passim persuadens iustam causam adesse eiusdem feminis effundendi, illud prodigeret: siquid; innumera luxuriae vitia pullularent in perniciem boni communis: vitandam, etiam cum iactura vitae hominis priuati: ideoque ad eam seruandam, non est censenda licita praeter memorata effusio.

Sexta conclusio est, Non obstante matrimonij validitate, si ex superueniente ob morbum aliquem aut ablenitium imbecillitate viri, aut arctitudine feminae, nullatenus possit se-

men intra huius vas debitum effundi: copulam coniugalem non esse licitam. Pro qua Sanchez in sequenti nu. 20. aliquid auctoritates citat: praemissa hac ratione: quod coniugibus permessa sit solum copula ea, qua semen intra naturale vas effunditur: cuiusmodi si impossibilis esse inueniatur, non licet eam attentare. Addit nihilominus idem auctor talibus coniugibus si periculum pollutionis absit, licitos esse mutuos amplexus, oscula, aliosque id genus tactus; quandoquidem sunt veri coniuges: nec obstat, quod nequeant eos referre ad copulam tanquam ipsi impossibilem: quia possunt eisdem referre ad sedationem concupiscentiae carnis: vel ex ad exhibitionem, signorum mutui amoris.

Septima conclusio est, Quando consideratis omnibus circumstantijs probabilis spes adfuerit seminandi intra vas, licitum esse coniugibus id ipsum per copulam attentare, etiam si per accidens & praeter eorum intentionem semen extra vas effundatur. Pro hac Sanchez num. 22. Caletanum, Nauarrum, aliquotque alios citat & probat: quia in tali casu coniuges vacant rei licitae: utpote sibi possibili ac permessa: quodque ex ea sequatur feminis extra vas effusio, accidit praeter ipsorum intentionem. Quo fit, ut ea excusetur a peccato, tanquam actus hominis: non quidem agentis, sed patientis illius. Quod si non obtaret, quin memorata copula sit illicita: oporteret plurimas actiones necessarias omittere tanquam illicitas ob periculum securitatis ex eis pollutionis contra agentis intentionem: quale contingere potest in audiendis confessionibus, in medendis morbis mulierum, aliisque multis. Videnda sunt dicta in praeced. libr. 22. cap. 3. sect. 9. Accedit, quod in cap. Laudabilem, De frigidis & maleficis triennalis experientia concedatur coniugibus dubitantibus an impotentia ipsorum sit perpetua, ut iudicari possit valuerit no matrimonium ipsorum. In qua sine dubio experientia, sepe fieri potest ut semen extra vas effundatur, cum quo nihilominus periculo ius eam approbat.

Octaua conclusio est, Culpam mortalem admittere feminae, quae statim post coitum mingit, aut quidquam aliud facit ut semen receptum expellat. Hanc Sanchez in eod. libr. 9. disp. 20. nu. 3. citatis alijs habet. Et probat: quia in eo sicut & in effusione extra vas, semen per se & ex intentione frustratur sine in quem a natura ordinatur.

De tertio denique modo, de quo iam egimus in cit. cap. 3. sect. 8. notandum est, grauius quidem increpandos esse coniuges qui commiscerent seruato quidem vase legitimo, sed variato situ naturali: quia graue peccatum veniale admittunt: etiam si possint excusari a mortali, tanquam non frustrantes semen sine suo: quod recipitur in matricem femineam non quidem per descensum, sed per attractionem: siquidem in illa incit virtus naturalis semen ipsum attrahens, sicut in stomacho est naturalis vis cibum attrahens.

CAP. XLIV.

De sine requisito ad licitum matrimonij usum.

SUMMARIUM.

336 De primo, secundo, & tertio sine matrimonij; qui sunt bonum prois, bonum fidei, & bonum Sacramenti.

337 De quarto, qui est corporis sanitas.

338 De quinto, qui est vitatio fornicationis.

339 De sexto, qui est carnalis delectatio.

340 Explicatio difficultatis, An peccet vrens matrimonio, solius delectationis gratia.

Multiplex finis esse potest vsus matrimonij: quorum primus est proles. 2. reddere debitum. 3. significatio vnionis Christi cum Ecclesia. 4. sanitas corporis. 5. vitatio fornicationis. 6. carnalis delectatio, de quibus in genere nihil occurrit addendum ad antedicta lib. 12.

DE PRIMO autem illorum in particulari notandum est; Licitum esse actum coniugalem, relatum bonum proles, aut in bonum fidei: seu dum is exercetur gratia proles habenda, aut seruandae fidei alteri coniugi, reddendo ei debitum. Quam esse omnium Theologorum & vtriusque iuris interpretum sententiam Sanchez testatur lib. 9. disp. 8. sub initium: ratione addens ex parte quidem boni proles: quod cum Deus nihil illicitum influere possit: influerit autem matrimonium